

מסורת הש"ס

א) לקמן מנן. ב) ג"ז שס. ג) לקמן מג. ד) לעיל ח.׃.
ה) לקמן לו׃ ודף לה.׃.
ו) ולעיל ח. לקמן לה.׃.
ז) [שנת פח׃]. ח) זכתיס פג. ט) ג"ז שס׃ י) נפי׳ יעבידן.
יא) למחר נמי מה הסעל ג"ל ש"ל.
יב) נרבה איכה פשה ד ד"ה וכו מריה׃.

תורה אור השלם
1. כל מבה נפש לפי עדים ירצח את הרצח וְעַד אֲחֵךְ לֹא יַעֲזֹב בְּנֶפֶשׁ לְמוֹתוֹ: במדבר לה ל
2. אַחַת דְּבַר אֱלֹהִים שְׁתִּיתִּים זֶה שְׁמִיעָתִי בִּי עַו לֹא־לֹהִים: תהלים סב יב
3. הָלוֹא בַּה דְּבַר בָּאשׁ נָאִם יְיָ וּבַפְּטִישׁ יַצִּץ קִלְעִי: ירמיהו כב כט
4. צו את אהרן ואת בניו לאמר זאת תורת הַעֲלֵהָ הוּא הַעֲלֵהָ עַל הַזֶּהוֹבֹת כָּל הַלֵּלָה עַד הַבֹּקֶר וְאֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ תִּהְיֶה: ויקרא ו ב

מוסף רש"י

לא שנו אלא בשעת משא ומתן. הוא דלא יחזור, דמזקן שאלה אומר לו שלא לחזור הוא מוזר, אחר ראיות להעמיד דבריו, ושמה ימלא ראיות נכונות, אבל בשעת גמר דין. שכבר חזר על כל דרין ונראה לו שאין צורך דבריו נכונים, וחזר ומלמד חובה (ערוך ב.ב.). המזבח, אמתול, אומר אזי הוא המוכה אמתול ועדיין מוכה אזי על כרחו, שאינו יכול לחזור, והמחייב אומר אם לא מאלו הללה זכות אזי המחייב ומחייב אזי במקומו (קטן ט.). המלמד, אמתול חובה, אם מלא לו הללה זכות מלמד זכות, אבל ההלמד זכות כי (שם). עד שיראה אחד מן המחייבין דברי המוזכין. דאיכה הטייה לטובת ע"פ (עד) חזק ור"ה אם כי יראה אחד מן המוזכין אם דברי המחייבין, דזו לזו שגשום ושבעה מתיבין, ואלה הטייה לרע ע"פ שטייה גמר דין, ובשעת גמר דין, אוקומנה דלף במלמד זכות יכול לחזור וללמד חובה (שם). שדיכה, שהיאל דבריו וטעמו נאזר (קטן ט.). ובוחבין דבריו המוזכין ודבריו המחייבין. שיהם סתבין דברי המוזכין ושהיהם סתבין דברי המחייבים, שאם יטעה האחד יזיק סתבו על של חבירו (קטן לו.). מה פשוט זה מתחלק, הסעל על ידו לכמה נילולות (שבת טח.). מוזב מוקדש. אפילו דבר פסול שעלה למופת בקדו המזבח לישעות לחמו ואין מורדין אותו, את הראוי לו. משאכבר תלחקן (בבחים פג.). ר' יהושע אומר בו. הני תנאי פליגי בפירושא דתא הראוי לו דקמתה דמתי, דברי סתם ממתי, תא הראוי לו למעוטי שאין ראוי לו והדר מפרש ומלי ניהו ראוי לו, לרי יהושע ראי לאשים שנפסל ולא דס פסול ונסכים פסולין שאין לאשים, ולר"ג כל הראוי למוזב שנפסל אפילו דס

ונסכים, ואין לך למעט אלא מה שא נכרך תלחק מוזב מטעם, ומלי ניהוו קמזים שלא קדשו ככלי. לאשים, (שם). העולה על מוקדה. דבר שהוא למוקד ועולה הכי הוא כהוימו ולא מדר, היא משמע כהוימו תהא משתעלה על מוקדה (שם). אף כל שהוא ראוי לאשים. לאפוקי דס ונסכים, כדמפרש בבספא אין בין דברי ר"ג לדברי ר' יהושע אלא הדס והנסכים (שם).

ורבנן. דלמרי אפי' לזכות לא יענה משום דנוגע הוא בדבר שמתחרט

בו ודואג שמא יגמר הדין לחובה ויציא זה עדים להזימן ומיהדר לא מני הדרי זהו לאחר כדי דיבור דכיון שהגיד שוב אינו חוזר ומגיד:

מוקי לה באחד מן הסלמידים. אבל בעדים לא מיתוקם משום

נגיעת עדות כדלמרינן: פ"ל אחד

לא יענה בנפש נמוס. למות הוא

דאינו עונה כו': לא שנו אלא בשעת

משא ומתן. דבעינן שיעמוד בדבריו

לחזר אחר ראיות שמה ימלא חיזוק

לזכות דשמאל לא טעה: אבל בשעת

גמר דין. שחיפש כבר הכל ועכשיו

נראה שטעה חוזר ומלמד חובה:

למחרס. משנה היא בפרק היו

בדוקין אותו (לקמן דף ט). גבי הלנת דין:

דינן אלו כנגד אלו. היכא דנחלקו בדין

שלישים וששה מחייבין ושלשים וחמשה

מוזכין וקיימא לן (לעיל דף ג.). אין מטין

לחובה על פי אחד דנין בראיותיהן

אלו כנגד אלו עד שיחזרו בו אחד מן

המחייבין דהוו להו מוזכין רוצא אבל

לחזור בו אחד מן המוזכין לא קמי

ואם איתא דבגמר דין יכול לחזור

וללמד חובה ניתני נמי איפכא ונימא

זו אחד מן המוזכין את דברי המחייבין

דאיכא הטייה לרעה על פי שטים:

תנא אזכותא. ניחא ליה לזההורי

ומיתני משום לישנא מעליא וה"ה נמי

איפכא: **רואין אוסו.** לענין המנין:

והא שלחו מסס. כלומר היכי מניית

למזכא להא דרבי יוסי בר חנינא

כרז והא שלחו מתם לדברי ר' יוסי

בר חנינא מואל מכלל דבינו הא דר'

יוסי לא סבירא ליה דרז דלמר

בשעת גמר דין חוזר לחובה: ומשני

אין מואל איסתרי. הכי שלחו ליה

לדברי רבי יוסי ברבי חנינא אין

מויאלין מכלל דברי רב דטעמיה דר'

יוסי משום דהשתא מיהא לא הדר

ביה: **דברי המחייבין.** פלוני חייב

ומן הטעם הזה פלוני זיכה ומן הטעם

זה: **בשלמא דברי המחייבין.**

בעי למיתבז ביוס ראשון ואע"ג דנאי

למיהדר דבעינן לידע למחר הטעמים

משום דאי הדר ביה חד מינייהו

מטעמא קמא ומחייב ליה למחר

מטעמא אחרינא בעי למיהדר ומיבעי

הלנת דין בטעמא בתרא אולי יחזור

בו הלילה: **אלא דברי המוזין.** אם איתא

זי משום שעת משא ומתן דלמחר

הא מילתא בעלמא היא כדי שיחזר

אחר הזכות לכתוב פלוני זיכה למה

לי למכתב טעמא אלא לאו משום

דאי הדר ביה לא ציימין ליה הלכך

בעי למיתבז טעמא דלא נינטייה

לטעמיה ונימא (ליה שמא) בדבר

שהלדוקין מודים בו הייתי טועה"ו

טעם אחד משני מקראות. מפרש

לקמן היכי דמי: **אין מוזין לןן אלא**

אחד. דחד מהנך קראי לאו להכי

אתא דקיימא לן לא נכתבו שני

מקראות לטעם אחד הלכך חד מינייהו מטעמא טעי: **אחס דבר אלהים שמים**

פסולין שאם עלו לא ירדו: את הראוי לו. ובבבז שיהא דבר שנראה כבר למוזב ובזנחים [פג.]: מפרש למעוטי קמזים שלא קדשו ככלי. אבל פגילו ונשפך

דמו ונשחט במחשבת פסול אם עלו לא ירדו והתם [פד.]: מפרש טעמא שהיה פסולן בקדש כלומר שנפסלו בצורה: **רבי יהושע אומר כו'.** קא סלקא

דעתך דרבי יהושע לאו לאיפלוגי אתא אלא למילפא מקרא: **כל הראוי לאשים גרסינן.** לאשים להקטרה על האש: **העולה על מוקדה.** ממוקדה

דייק דהיינו אשים דלמר קרא וויקרא ן כל הלילה תהא שם דכיון שעלתה לא תדר ומשום שכירה לא איזטרין: **כל הראוי לאשים גרסינן ולא גרסינן כל**

העולה לאשים. וטעמא דרבן גמליאל מעל המזבח [שס]: וסורייטו מרבו פסולין. שנפסלו בצורה שאם עלו לא ירדו ולא פליגי אהדדי אלא מר לץף ממוקדה

כו': ופרכינן הסס הא מיפליג פליגי. ולא טעם אחד הוא: **הדס והנסכים.** שנפסלו לא ירדו דהא נראה למוזב: **לר' יהושע ירדו.** דאינן לאשים: **כל**

אחד דיני ממונות פרק רביעי סנהדרין

לד.

א"ר דברי המוזבין מ"ט. פ"ה למה לי למיתבזניהו משום משא

ומתן דלמחר הא מלתא בעלמא הוא כדי שיחזור אחר זכות

לכתוב פלוני זיכה ל"ל טעמא אלא משום דאי הדר לא ציימי ליה

הלכך כריך למיתבז טעמא דלא לימא בדבר שהלדוקין מודין בו

הייתי טועה וא"ת ומהאי טעמא

כריך ליכתוב טעמא אע"פ שיכול

לחזור בשעת גמר דין משום דבשעת

משא ומתן דלמחר שלא יאמר בדבר

שהלדוקין מודין הייתי טועה ויחזור

וי"ל כיון דליכא נפקותא כולי האי

לענין פטור וחובה של נידון אלא כדי

שיחזור אחר זכותו לא היה להם לחוש

לכתוב טעמא מאחר דבשעת גמר

הדין יכולין לחזור בכל ענין אבל אם

אינם יכולין לחזור בכל ענין אף בשעת

גמר דין שיש נפקותא אז ראווי לכתוב:

בה פטיש זה. רבינו שמואל גריס

מתלק שאין הפטיש מתחלק

אלא הסעל וקשה דהוה ליה י למימר

מה הסעל מתחלקת וכן בפרק רבי

עקיבא (שבת פח: ושס) גרס מה פטיש

מתחלק לכמה נילולות אף כל דיבור

ודבור שיאל מפי הקצ"ה היה מתחלק

לשעשים לשון ור"ל למימר נמי מה סעל

מתחלקת ומפרש ר"ת וכפטיש יפולץ

סעל שהפטיש מתחלקת מן הסעל

כדלמרי' במדרש^ט מעשה צא' שלקח

סנפירין הלך לבדוקו נתנו על הסדן

והכהו בקורנס ונצקע הסדן ונחלק

הקורנס וסנפירין עומד במקומו

היינו הוא דכתיב וכפטיש יפולץ סעל:

יוס

ר' יוסי בר חנינא יאחד מן התלמידים שזיכה ומת רואין אותו כאילו חי

ועומד במקומו ואמאי אילו הוה קיים הדר ביה השתא מיהא לא

הדר ביה והא^ז שלחו מתם לדברי ר' יוסי בר חנינא מוצא מכלל רבינו

אין מוצא איתמר תא שמע^ט בשני סופרי הדיינין עומדין לפניהן אחד

מן הימין ואחד מן השמאל וכותבין דברי המוזכין ודברי המחייבין

בשלמא דברי המחייבין למחר חזו טעמא אחרינא ובעו למעבד^י הלנת

דין אלא דברי המוזכין מאי טעמא לאו משום דאי חזו טעמא אחרינא

לחובה לא משגחינן בהו לא כדי שלא יאמרו שנים טעם אחד משני מקראות

כדבעא מיניה רבי אסי מרבי יוחנן אמרו שנים טעם אחד משני מקראות

מהו אמר ליה^י אין מונין להן אלא אחד מנהני מילי אמר אביי דאמר קרא

^יאחת דבר אלהים שתים זו שמעתי כי עז לאלהים מקרא אחד יוצא לכמה

טעמים ואין טעם אחד יוצא מכמה מקראות דבי ר' ישמעאל תנא

^יוכפטיש יפוצץ סלע^י מה פטיש זה מתחלק לכמה ניצוצות אף מקרא

אחד יוצא לכמה טעמים היכי דמי טעם אחד משני מקראות אמר רב

וביד כדתנן^ט מזבח מקדש את הראוי לו רבי יהושע אומר וכל הראוי

לאשים אם עלה לא ירד שנאמר^ה העולה על מוקדה מה עולה שהיא

ראויה לאשים אם עלתה לא תרד אף כל שהוא ראוי לאשים אם

עלה לא ירד רבן גמליאל אומר כל הראוי למזבח אם עלה לא ירד

שנאמר היא העולה על מוקדה על המזבח מה עולה שהיא ראויה

לגבי מזבח אם עלתה לא תרד אף כל שהוא ראוי למזבח אם עלה

לא ירד ותרווייהו מאי קמרבו פסולין מר מייתי לה ממוקדה ומר מייתי

לה ממוזבח והא התם מיפלג פליגי דקתני סיפא אין בין דברי רבן גמליאל

לדברי ר' יהושע אלא הדם והנסכים שר"ג אומר לא ירדו ור' יהושע אומר

ירדו אלא אמר רב פפא כדתניא^{טו} ר' יוסי הגלילי אומר מתוך שנאמר

כל

מקדש. אכל שמים לא דיבר אלהים לשמוע אחת: **המוזב מקדש.**

דמו ונשחט במחשבת פסול אם עלו לא ירדו והתם [פד.]: מפרש טעמא שהיה פסולן בקדש כלומר שנפסלו בצורה: **רבי יהושע אומר כו'.** קא סלקא

דעתך דרבי יהושע לאו לאיפלוגי אתא אלא למילפא מקרא: **כל הראוי לאשים גרסינן.** לאשים להקטרה על האש: **העולה על מוקדה.** ממוקדה

דייק דהיינו אשים דלמר קרא וויקרא ן כל הלילה תהא שם דכיון שעלתה לא תדר ומשום שכירה לא איזטרין: **כל הראוי לאשים גרסינן ולא גרסינן כל**

העולה לאשים. וטעמא דרבן גמליאל מעל המזבח [שס]: וסורייטו מרבו פסולין. שנפסלו בצורה שאם עלו לא ירדו ולא פליגי אהדדי אלא מר לץף ממוקדה

כו': ופרכינן הסס הא מיפליג פליגי. ולא טעם אחד הוא: **הדס והנסכים.** שנפסלו לא ירדו דהא נראה למוזב: **לר' יהושע ירדו.** דאינן לאשים: **כל**

מקדש. אף כל שהוא ראוי לאשים. לאפוקי דס ונסכים, כדמפרש בבספא אין בין דברי ר"ג לדברי ר' יהושע אלא הדס והנסכים (שם).

בב א מיי' פ"י מהלנת סנהדרין הלכה ט:
בב ב מיי' טס הלכה ב ופי"א טס הלכה א:
בב ג מיי' טס פרק י הלכה ג:
בב ד מיי' טס פ"ג הלכה א:
ג ופי"א הלכה טו:
בו ה מיי' טס פרק י הלכה ה:
בו ו מיי' פ"ג מהלנת פסולי מוקדשין א:
בב ז מיי' טס הלכה ד:
—•—

עין משפט ונר מצוה

בב א מיי' פ"י מהלנת סנהדרין הלכה ט:

בב ב מיי' טס הלכה ב ופי"א טס הלכה א:

בב ג מיי' טס פרק י הלכה ג:

בב ד מיי' טס פ"ג הלכה א:
ג ופי"א הלכה טו:

בו ה מיי' טס פרק י הלכה ה:

בו ו מיי' פ"ג מהלנת פסולי מוקדשין א:

בב ז מיי' טס הלכה ד:
—•—

רבינו חננאל

ואוקמה רב פפא באחד מן התלמידים ודברי הכל. דתניא מנין לא' מן העדים שאמר יש לי ללמד עליו זכות שאין שומעין לו.

שנא' ועד אחד לא יענה נמנין לאחר מן התלמידים שאמר יש לי ללמד עליו חובה שאין שומעין לו.

שומעין לו ת"ל לא יענה בנפש למות אחד לא תענה: דייני ממונות

המלמד חובה חזרו ומלמד זכות והמלמד זכות חזרו ומלמד דייני נפשות

המלמד זכות אין יכול לשניין לאחר מן

המלמד זכות אמר ר' יוסי גמר דין המלמד זכות חזרו ומלמד חובה. אמר

רב לא שנו אלא בשעת משא ומתן. אבל בשעת

גמר דין המלמד זכות חזרו ומלמד חובה. ת"ש ר' יוסי כ"ד חנינא אומר אחד מן

התלמידין שזיכה ומת רואין אותו כאילו חי ועומד במקומו אמאי

יוחיש דלמא אלו הוה קיים הוה הדר ביה. השתא

מיהא לא הדר ביה. והא שלחו מתם כי דברי ר' יוסי כ"ד חנינא אומר אחד מן

התלמידין שזיכה ומת רואין אותו כאילו חי ועומד במקומו אמאי

יוחיש דלמא אלו הוה קיים הוה הדר ביה. השתא

מיהא לא הדר ביה. והא שלחו מתם כי דברי ר' יוסי כ"ד חנינא אומר אחד מן

התלמידין שזיכה ומת רואין אותו כאילו חי ועומד במקומו אמאי

יוחיש דלמא אלו הוה קיים הוה הדר ביה. השתא

מיהא לא הדר ביה. והא שלחו מתם כי דברי ר' יוסי כ"ד חנינא אומר אחד מן

התלמידין שזיכה ומת רואין אותו כאילו חי ועומד במקומו אמאי

יוחיש דלמא אלו הוה קיים הוה הדר ביה. השתא

מיהא לא הדר ביה. והא שלחו מתם כי דברי ר' יוסי כ"ד חנינא אומר אחד מן

התלמידין שזיכה ומת רואין אותו כאילו חי ועומד במקומו אמאי

יוחיש דלמא אלו הוה קיים הוה הדר ביה. השתא

מיהא לא הדר ביה. והא שלחו מתם כי דברי ר' יוסי כ"ד חנינא אומר אחד מן

התלמידין שזיכה ומת רואין אותו כאילו חי ועומד במקומו אמאי

יוחיש דלמא אלו הוה קיים הוה הדר ביה. השתא

מיהא לא הדר ביה. והא שלחו מתם כי דברי ר' יוסי כ"ד חנינא אומר אחד מן

התלמידין שזיכה ומת רואין אותו כאילו חי ועומד במקומו אמאי

יוחיש דלמא אלו הוה קיים הוה הדר ביה. השתא

מיהא לא הדר ביה. והא שלחו מתם כי דברי ר' יוסי כ"ד חנינא אומר אחד מן

התלמידין שזיכה ומת רואין אותו כאילו חי ועומד במקומו אמאי

מסורת הש"ס

(א) כחצי ויאמר וכו' כ"ג, רש"י, (ב) לקמן מו, (ג) ר"ל חמא בר חנינא], (ד) ויזמא לט;], (ה) [לעיל ח, לד], (ו) לעיל לד, לקמן ט;], (ז) נתי דסומא תתבין כ"ג, רש"י, (ח) גרכות יט; מגילה ג, טיר מח; ונחמס ק, (ט) [נבע"י; וחולקן], (י) ר"ל כעגמר הדין (דף מה:), (י"ז) מעל נפש],

תורה אור השלם

1. ותקח רצפה בת איה את השק ותשדו לה אל הצור מתחלת קציר עד נתך מים עליהם מן השמים ולא נתנה עוף השמים לנחם עליהם יומם ואת חית השדה ללילה.
שמואל ב כא י
2. ויאמר יי אל משה קח את כל ראשי העם והקע אותם לין נגד השמש והשכר חרוץ אף יי משיך אל: במדבר כה ד איבה ויהיה לוונה קריה נאמנה מלאתי משפט צדק לין בה ונתנה מרציהם:

ישיעיהו א כא
4. למדו היטב דרשו משפט אשרו חמוץ שפטו יתום ריבו אלמנה: ישיעיהו יז
5. לאבנו נאמנו לאחור ולאחותו לא ישמא להם במקום כי נזר אליהו על ראשו: במדבר יז

הגהות הב"ח

(א) גמ' נמעלי שבת' וליגמריה לדיניה כשבתא: (ב) רש"י י"א ונלחמתי וכו' דהיינו מוהיטו שלא ליטמא וכו' דאזי טעמא אכל: (ג) תוב' (ד) תוב' (ה) תוב' דהיינו דאזי וימסין דהיינו וכו' כי דינא תרי זימני וכו' לאנגליי היא אכל: (ו) בא"ד קאלמר הדין דמקוקן י"ב עיין ב"רפ הפרה דף מ"ו ונחמס' סס:

מוסף רש"י

אבל במיתה אחת דבין. דעטמא משום דלא אפשר לעיניו בתוויחיו הוא (קמון יח). וכוהבין דברי המזכין דבריו המחיביבין. פלוני חייב ומן הטעם הוה, פלוני זכא ומן הטעם הוה (דעיל דד). שניהם כותבין דברי המזכין ושניהם כותבין דברי המחייבים, שאם יטעה האחד יזיח כתבו על של מזכירו (קמון יז). הרי ולאחותו מה ת"ל. כיון דכתיב לאזי ולאמו כל שכן לאחותו (נבוחס ק.). הרי שהיה הולך לשחוט את פסחו. הרי שהיה מיר והוא כ"ג והולך לשחוט את פסחו או למול את בנו (שם) או: אם אזי ענין לאלו מנהו ענין לענין ביטול עבודה ומילה מפי מנהו (נבוחה ג). ולמול את בנו. למול וכו' משכמו מלכיל פסחו (נבוחס ק.).

וסתק רצפה כס איה וגו'. אלמא מגולין היו לפי שתולין על העצים ואי משום לא תלין נבלתו וגו' [דברים כא] הא שניין לה ציצמות (שט). מוטב מיעקר אות אחת בתורה ויתקדש שם שמים כפרהסיא שיהו הכל רואין אותן ושואלין מה טיבן של אלו הללו בני מלכים הם ופשטו ידם בגרים גרורים: **חלק להם כפי דינים.**

והכי קאלמר קח כל ראשי העם והולך] אותם לבתי דינים הרבה וידונו את עוזרי העצירה והקע אותם את המחויבין מפני שגמדו לבצל פעור ועוצד עזותם כוכבים בסקילה וכל הנסקלין נתלין כדאמרין ^(א) (בארבע מיתות (דף סה:)). **שלין.** כ"ד אחד דן שנים כיום אחד: **אלא כשפי מיתום.** הוא דלין דנין לפי שאין זו דומה לזו ואריך למלוא טעם לדבריהם כאן וכאן ואחי לאלקולוי שמא לא יחפשו ככל האורך: **אכל כמיסה אחת.** ועצירה אחת דלין: **אלא.** כדמוכח קרא (במדבר כה) וישזו חרון אף וגו' כשהקצ"ה רואה שכולם עסוקים בדבר ומקנאין לכבודו: **דק ילין כס.** רגילין היו מתחלה להלין את הדין כדי לזדקו ועמה כשאין עושים כן הרי הן כמרמזין:

שמחמז אס דיונו. כשמהא אותו ומלינו כדי להוציאו לאמיתו: **וואידך.** מיבעיא ליה להך דרשה דאמר בצ"ק (דף מו: ע"ש) מנין שנוקקין לתובע תחלה כגון התובע את חבירו לדין שהלוה ואינו משלם וזה טוענו משכון היה לי צידך ונתקלקל או אצד נוקקין תחלה כ"ד לתביעת התובע עד שיהא ממונו כדיו ואחר כך נוקקין לדין המשכון: **אשרו חמוץ.** החזיקו את הגזול ולא את הגחול: **כל תעניס וכו'.** רגילין היו בלילי תעניס לעשות דקה והיו עיני העניים נשואות לכך ואם ילינו מנאלו עניים רעבים שנשענו על כך: **וה"מ.** כמקום שרגילין לחלק ריפתא ותמרי דבר המוכן לאכול: **אכל זווי וחיטי ושערי.** לא נשענו העניים עליהם אותו הלילה ולית לן בה עד למחר: **דלמא חוו טעמא.** היום לחוצה וצטו למיעבד הלנת דין ונמלא גמרו בשבת ואי אפשר כדמפרש דלין מיתת כ"ד דוחה שבת: **לידייני' נמעלי שבתא ונגמריה כחד כשבתא.** וכל זמן שלג נגמר הדין לא היו עיניו הדין דכל שעה מנפה להללה אכל כשנגמר כל היום מנפה למיתה

והיו עיניו הדין: **מינשי לכו טעמייהו.** שנשאו ונתנו ודקדקו כיום ראשון: **ליצא דאינשי אינשי.** ליצא דאינשי לא כתבי ואע"ג שזכור לו ליסוד הטעם נשכח מלבו יסובו לטעמו ואין יכול ליישזו לתת טעם הגון כבדראשונה: **ותהא קבורס מה מנאו כו'.** ר"ל לאו אמתי' בעיא מר' יוחנן אלא בעלמא וסדרוה מסדרי הגמ' כאן משום דקופה לשאלו ותהא מיתת כ"ד דוחה שבת: **ולאחותו מה ת"ל.** גבי מיר כתיב על נפש מת לא יצא וכתיב בתריה לאזי ולאמו לאחיו ולאחותו וכולוה יתירי נינהו דהא ^(א) (מכל נפשות) משתמע ודרשינן להו כספרי [נשא 11] אציו מה תלמוד לומר הא לא בא אלא להוציא מת מנאו שמותר ליטמא לו לאמו מה תלמוד לומר לגופיה לא אינטריך ולהחיר מת מנאו הא מאציו נפקא אלא להציא שאם היה זה מיר כהן דיש עליי שתי קדושות אין הכתוב מזהירו ^(ב) ליטמא אלא לאמו ולאחר קרובים אכל מטמא למת מנאו לאחיו מה תלמוד לומר שאם היה זה מיר כהן גדול דקדושתו חמורה אף בלא מירות אסור ליטמא לקרובים אף על כן לאחיו הוא דלא יטמא אכל מטמא הוא למת מנאו ואם אינו ענין למיר גרידא ולא לכהן הדיוט מיר תניהו ענין למיר וכ"ג לאחותו מה תלמוד לומר הרי שהיה כ"ג ומיר והולך לשחוט את פסחו דאיכא מנאז טובא אפי"ה לאחותו הוא דאינו יטמא אכל מיטמא למת מנאו:

ושמע

אחד דיני ממונות פרק רביעי סנהדרין

להלכה

אבל במיתה אחת דנין. והא דמני כתוספתא אין דנין שנים כיום אחד אפי' נוסף ונופת כפרק נגמר הדין (לקמן דף מו.) מוקמי לה צבת כהן וצועלה דהיא כשריפה וצועלה כחנק: **אשרו חמוץ ולא חומץ.** פ"ה לכדדרשינן כפרק שור שנגח את

הפרה (צ"ק דף מו: ושם) מניין שנוקקין לתובע תחלה כגון שתובע את חבירו שהלוה מנה ואינו משלם וזה משיבו משכון היה לי צידך ונתקלקל או אצד נוקקין לתובע תחלה עד שיהא ממונו כידו ואח"כ נוקקין לדין משכון ולי'ל שיש שטר למלוה דלא מהימן ליה צמיגו דאי בעי אמר פרעמין דא"ל לפורעו צעדים ואע"ג דאטרוחי כ"ד תרי זימנין לא מטרחינן כדאמר כפ' המקבל (צ"מ ד' קי.) כהוא סטרא דהוה כתיב ציה שנין סתמא ומלוה אמר ג' ולוה אמר ד' ומסיק ^(א) והיכא דקדים מלוה ואכל פירי דג' שנין לא מפיקין מיניה משום דאטרוחי צי דינא שמי זימני לא מטרחינן התם היינו טעמא כדמסיק מילתא דעציד לאיגלווי אכל הכא משום דברים בעלמא דקאמר לוה לאשחמטוי לא שצקינ מלהוציא מידו מיהו תימה היכי דמי אס יש לו עדים מוזמנין ללוה או שטוען דצחקו ל' יום יציא עדים נמתין ליה דאפי' שאל זמן לפרוע יהבינן ליה זמן ל' יום ואי טוען שיציא עדים לאחר ל' יום בלא קרא נמי לא צייתינן ליה והיכא דזיילי ניכסי קאלמר התם דנוקקין ^(ב) לנתבע תחלה ואמאי וכי ימתינו לאחר שנה או שנתיס ולי' ולדחוק דלמר פלוני דפלוגי היה שם וידוע צרכו וידוע דכתי הוא וריצ"א פירש דנוקקין לתובע תחלה פירוש היינו לקבל עדיו תחלה וגו"מ אס ימותו עדיו של נתבע או ילכו למדינת הים ותימא דלא גרע מהיכא דזיילי ניכסי וי"מ שזה תובע שחבל זו והנתבע אומר שיציא עדים היום או למחר משאר תביעות שיש לו עליו דנוקקין לתובע תחלה דקי"ל כפרק החובל (צ"ק דף סב.) דלין נותנין דין למצלות: **ר"ינבמריה דריניה בשבתא.** אע"ג דמן כפ' משילין (פי"ה דף לו.) אלו הן משום שצות לא דנין היינו דוקא דיני ממונות גזירה שמא יכתוב אכל דיני נפשות אין לאסור מטעם זה שצד כחצו מאתמול דברי המוכיזין ודברי המחייבין:

אין רציחה דוחה את השבת. כשריפה ניחא אפילו למ"ד מקלקל בהצנעה פטור דיש בה חילול שבת משום פתילה דלמר (צימות דף י.) מה לי צישול פתילה מה לי צישול סממנים וכשאר חייבי מיתות נמי אפי' למ"ד (כמוצות ה:) דמקלקל בתצורה פטור הכא חשיב תיקון דיש לו כפרה:

לאבין וראמו. לאמו דרש' לכהן ומיר ואע"ג דמיר חמור דלין מיטמא לקרובים וכהן הדיוט מיטמא לקרובים מ"מ ס"ד דמיתסר טפי משום כהן הדיוט כיון דאיכא תרתי ועוד כהן הדיוט עדיף שזה קדושתו לעולם וזה אין קדושתו לעולם כדאמרין במיר כפ' כהן גדול (דף מו:): **הר"י** שהיה הולך לשחוט את פסחו וקשה דפרין פ"ה הרי שהיה כהן גדול ומיר והולך לשחוט את פסחו וקשה דפרין מיניה כפ' טבול יום (נחמס דף ק.) אעובדא דיוסף הכהן שמתה אשמו בע"פ וטימאואו ומאי קושיא שאני הכא דאיכא מנאז טובא ע"כ נראה לפרש דהולך לשחוט הפסח לצד איירי או למול את בנו ואינו לא כהן גדול ולא מיר וכן משמע מדלא קמני הרי שהיה כ"ג ומיר והולך לשחוט את פסחו כדמני כאחריני והא דתני אמרת לא יטמא משום דלא אחי עשה דטומאת קרובים ודחה עשה דפסח או דמילה שיש בו כרת ועוד יש ליישב פ' הקונט' דאי משום הולך לשחוט את פסחו לחודה לא נמנע מלטמא כי הו נמי כדאי אחריני אין צדך כלום דלא דמי לכהן הדיוט כדפרישית לעיל דקדושתן קדושת עולם:

שבת

	כב א ב מיי פרק י"ד מהלכות סנהדרין הלכה י:
כג ג מיי שם פ"ה הלכה ב:	
כד ד מיי שם פרק כ הלכה ז סמג ענין לו טוש"ע מו"מ סימן י סעף ב:	
כה ה ו מיי פ"ט מהל' ממונות ענינים הל"ד טור ושו"ע יו"ד סימן רט סעף ב:	
כו ז מיי פ"א מהל' סנהדרין הלכה ב:	
כז ח מיי שם ופכ"ד מהלכות שבת הל"ו:	
כח ט מיי פ"ד מהלכות ביאת מקדש הל' ט י:	

רבינו חננאל

והוקע אותם לה' נגד השמש. ומניין להוקעה הוהא תלייה שנאמר והוקענום לה' בנגפת שאלו בחי' ה'. אם העם חטאו ראשים מה חטאו אמר רב אמר לו הקב"ה למשה חלק לכן בתי דינים מה טעמא לפי שאין דנין שנים ביום אחד. איני והאמר רב חסדא לא שנו אלא בשתי מיתות אבל במיתה אחת דנין אלא להשיב חרון אף: דיני ממונות גומרין בו ביום לזכות וביום שלאחריו לחובה כו'. מנא לן א"ר חנינא דאמר קרא מלאתי משפט צדק לין בה ועתה מרצחים. כלומר כיון שאין מלינין בדין כאלו הן מרצחים: רבא אמר אשורו חמוץ. אשור דיון שמחמץ את דינו. כלומר מאריך ואינו חותבו כמו מצה. אלא ממתין עד שיחמין. ר' אלעזר דריש האי קרא צדק ילין בה ועתה מרצחו כל המלין צדקה. כלומר כל הפוסק לתת צדקה לעניים ומלינה ומצניח להן כדי שיאכלו אותן בערב ואין מכניין להן מאי שיאכלו וכיון שלא נתן להן זה נפצאו מהים הלילה כלו כו'.ב.כ. בערב יום טוב מאי טעמא לפי שאין הריגת ב"ד דוחה לא שבת ולא יו"ט וחי פשוטה היא. ואי אמרת לידיניה במעלי שבתא וליגמרו לדיניה בשבא. מינשו לטעמייהו. ואע"ג דכתובין הוו דברי כל אחד ואחד נהו דכתבי טעמא דמפקין בפומייהו טעמא דבליבא מינשו הלכך לא אפשר. ואקשינן ותהא קבורת מת מצוה דוחה העבודה ומה עבודה שדוחה שבת שנאמר וביום השבת שני כבשים וגו' קבורת מת מצוה דוחה העבודה מולאחותו שבכניו. דתניא ולאחותו מה תלמוד לומר מופנה הוא דלא הוה צריך ליה. ומה אם לאביו